

Kis

LANT

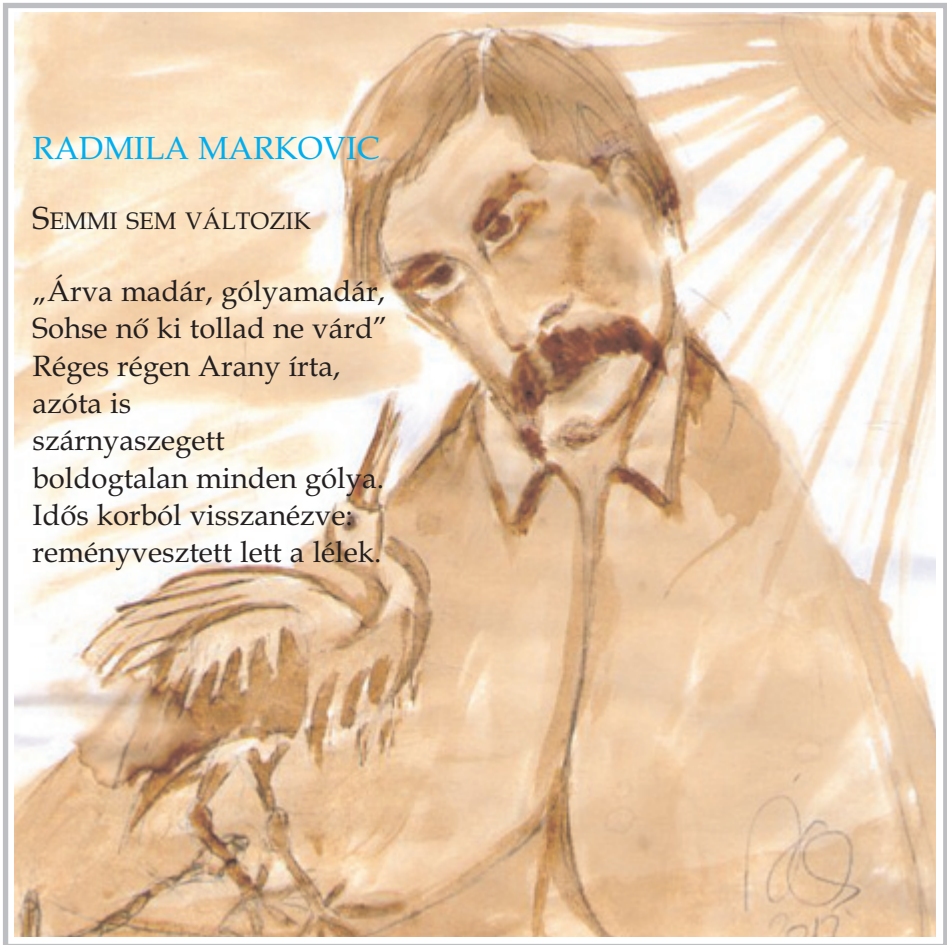
IRODALMI FOLYÓIRAT

RADMILA MARKOVIC

SEMMI SEM VÁLTOZIK

„Árva madár, gólyamadár,
Sohse nő ki tollad ne várd”
Réges régen Arany írta,
azóta is
szárnyaszegett
boldogtalan minden gólya.
Idős korból visszanezve;
reményvesztett lett a lélek.

2017/4 122. szám Kis LANT az INTERNETEN! www.kislant.hu

Radmila Markovic

SZERETET 2

A szeretetet éltetni kell,
ne hervassza el semmi sem.
Szélvihar ne tépje,
árvíz el ne mossa,
mert annyi féle van belőle,
ahány csillag ragyog az égen.

Anyai szeretet fényesebb
a Naptól, felülmúlhatatlan,
vajúdás után gyermeket ölel.

Anyák iránti érzelmek olyan
adok-kapok soha el nem múló,
síromig, sírodig tartó kapocs.

Baráti szeretet ott áll a sorban,
mindenkinek jut belőle, csak
becsülje meg, ne fordítson hátat.

A szeretet végtelen, örökös, mert az
bennünk él ünneplő ruhába öltözve
csendesesen, nem hivalkodva
mindenki lelkivilágához simulva..

AMI NINCS

Ne kutassa, ne keresse saját lelkét
a sötétség mindkét felén senki sem.
Isten is csak hátat fordít,
nem érdekl, felejtse el.
Fákat döntve, gúny- kacajjal
berobban a forgósél,
azt is viszi, amit eddig megleltél.

Ne keresse, ne kutassa
saját lelkét senki sem, mert

akinek nincs, annak
megtalálni: nem lehet.

TALÁN 1

Szobámban didereg a meleg,
a kulcslyukam is valamiért berekedt,
a múlt kopogtat befagyott ablakomon,
szobámba lépve, bő köpenyét tárta széjjel,
körülvette nyüzsgötek emlékeim,
feledés-ködfátyol lebbenve lehull,
farkasszemmel nézünk egymásra szótlanul.

Az első fekete kendőben elébem állt:
Én voltam a bánat, a fájdalom, a keserűség.

A következő a sikereimet sorolta fel.
A harmadik minden napfényt felvillantott,
ami nem sűrűn, de beragyogta életem.
A következő váratlanul széttárta karját:
Voltunk, vagyunk, a jövődben is veled
maradunk.

Sírsz, örülsz vagy nevensz, minket nem
feledhetsz
sohasem irányítottunk, te voltál tőlünk
erősebb,
őrangyaloddal éld a jelent, velünk lépd a
jövőd küszöbét át,
tőlünk, hidd el, tanítót, jobbat sehol sem
találnál.

TALÁN 2

Csend rázza a redőnyömet,
rög roppan szét az úttesten,
fájdalom-sóhaj száll lebegve,
talán szebb lesz a világ reggelre.

*

Lelkes Miklós

Fényben cseresznye

Fényben cseresznye piros csendje csengett.

Ágak között zöldnek mesélt a kék,
majd felhó lángokig magasba dobta
füttyét a nyár: kigyúlt hangörömét.

Lehet: leginkább a tájat szerettem,
elrejtőző és kinyíló világ
útjait, s egy-egy szétmorzszolt levélnek
mámorító kakukkfű-illatát,

az ösvényt, hegyre vagy a völgybe tartót,
rétet, ha szélben virág száll, szalad,
patakvizet, mely csillagos hajókat
visz, bújtat át árnyék hidak alatt.

A lélek ott, s egyszerre mégis messze,
akkor is, mikor, látszatra, közel.
Nem születéssel rokon: elmúlással,
a búcsúzások emlékeivel.

Emlék lesz fényben elcsengő cseresznye,
s a léleknek piros bánatot ad,
de nagy táj kapuja nyílik, csukódik, –
a Szépség foglya érzi, hogy szabad!

Nem tagadom: a tájakat szerettem.
Világukban úgy voltam önmagam:
sebzett, gyógyított gyönyörű varázslat, –
oly más a szív, ha nem csillagtan!

Jó volt, nagyon, mikor megállt a gálya,
s tűnődhetek az iskolapadok:
hová lettek a nyugtalan diákok?
Az épület közönnyel hallgatott.

Volt tájaim itt hiába keresném.
Élet és lélek más lett, idegen, –
de fellélegző szépségét, varázsát,
volt tájaimnak magammal viszem.

Sötétbe zárt múltat kinyit emlék.
Rám mosolyog édes cseresznyeszem.
Nemlébbe tartok. Piros szív-gyümölcsöm!
Mosolyogj csak piros húségemen!

(2017)

Ha Csillag újra álmodik

Ha Csillag újra álmodik,
más lesz az álma, más:
az Anyag szépség-gyermeke,
valóság-látomás.

Bár összedőlnek századok,
volt évezred sorok:
Csillagálomban gyúlt tükör
zeng, ébreszt, él, ragyog.

Anyag álm-tükörbe néz,
s máris szebb lesz a szép, –
piros szívekben vérvörös
dalt dobbant Messzeség.

Rossz múltat égi tűz legyőz,
kihunynak vélt csodák,
melyeknél térdelt primitív
emberi csacskaság.

Olykor egy-egy vers pillanat
jövőre nyit szemet,
fényekre, – helyük még sötét,
ma még fénytelenek.

Anyag tükrébe nézz, Te vers,
kis álompillanat,
s Közeltől ne kérd azt korán,
mit Messzeség megad!

A Csend és Hang nem lesz halott.
Anyag teremt, tovább,
s Csillagálomban ember is
megérti önmagát.

Anyag tükrébe nézz, Te vers:
ember-könny most sötét, –
telíti majd, fényvel, Idő,
elhozza örömét.

Az ember még rosszul hiszi,
amit hisz: önmagát,
de vers, Te érts Álmot, Időt, –
s a Csillag mosolyát!

(2017)

Májusi talány

Lobbant álom-szemekben
piros dal-rózsaláng,
s feladta kéknek, zöldnek,
s két szívnek a talányt,

kérdést jövő jövőről,
s tájról: ha rózsza ég
rajta, még kedvesebbre
váltja majd szép színét?

Napból szirom hó szállt és
villant volt tél-tükör
tavaszon át, s a vízen
láttuk, mint tündököl.

A rózsza szívig lobbant,
dal-lángja ragyogott,
s a hegyen várrom várta
az esti csillagot.

Talány? A két szív tudta:
vízen fényhíd elég, –
de felépíti holnap
új szépség, messzeség.

S tudja, most is, szív, emlék:
csak az a föld Haza,
ahol ott a Szabadság, –
a Szépség Csillaga!

(2017)

*

Barcs János

Pléhvirág-szirmokra

Micsoda életek vannak a földön:
itt lébuskálnak köztünk s csak ödöngön.
A zárat lefűrészelték a rácsról,
de akaratuk már újat kovácsol.
Látok lakattal ellátott világot,
melynek szögletén kovácsolt virágok
nyílnak rozsdásan a kapupánt felett –
s vasvirágot rágnak éhes tehenek...
Pléhvirág-szirmokra vasméhek szállnak,
vasdarázs kulcson vadmézet találnak...
Fölforr a vadmész a kaptár kulcslyukban:
Vad darazsak szárnya fürdik homokban –
S Drávánkba hajított kavics – kő csobban;
méhek rajzanak új paradicsomban!

Barcs 1989. március 21.

Kisslaki László

Az okleveles bába

Annak idején Farkas Teri néni volt az egyetlen bába a faluban. De nem ám vasorrú, mint a népmesében, hanem öreg tudósasszony, akinek a kezében majd a fél falu apraja-nagyja sírt fel, miután világra segítette, de tudta a fák, bokrok s rétek adta orvosság titkait is. A faluban becsülték, mert nemcsak nyugodt, hanem határozott is volt, s ha kellett, rögvest orvosolta a természet apró tévedéseit is; ha túl korán küldte világra a kis ártatlant, vagy torz hibát vétett, ezeket is feledtette a család könnyörgésére. Az ilyen eltévedt angyalkát is szenteltföldbe temették, mert Teri néni megkeresztelte őket. Nem volt gond, mert a házaknál a szenteltvíz kéznél volt. Tudta a szükségkeresztelés módját, mert a plébános úr régen kioktatta, és arra is, hogy tartsa be a bábáság írott és íratlan szabályait. Az egyébként is a kisujjában volt, mert anyjának már süldőlánny korától segédkezett.

S ezért volt természetes, amikor a saját lánya, Anna is felserdült, őt is magával vigye a vajúdo anyákhöz, hogy majd továbbvigye ezt a szép hivatást. Remélte, lánya majd többre viszi, s nem marad, mint ő, egyszerű parasztbába.

Ezt lánya eljegyzésén Honti Edének, a deresedő, patikusnak is mondta, aki helyeselte, hogy jövődő anyósa bábaképzőbe küldi a lányát. A kézfogó hírére egy-két irigy asszony káromgott, hogy nem lesz jó vége ennek a házasságnak, mert a patikus apja lehetne a lánynak. Anna azonban csak vállat vont erre a szóbeszédre, mert lángolt Ede úrért, s bakfisként azt hitte, hogy a

szerelem nem ismer korkülönbséget.

Ede már hazafelé tartott a mamával az állomásról, amikor Anna végre szabadon engedhette könnyeit a füttyögő, Pest felé dülöngélő vonaton. Még nem tudta elképzelni, hogy bírja ki magányosan a nagyvárosban anélkül, hogy legalább néha ne érezze maga mellett az ő imádott Edéjét.

Eleinte egyedül érezte magát az emberforgatag és a vágató fiákerek s villamosok között. Ezért még jobban megörült, mikor a Múzeumkertben, a Jókai búcsúztatására összegyűlt tömegben, véletlenül össze talákozott egy nála idősebb falubeli lánnyal, Berger Icával. Boldogan összeölelkeztek, és nem csatlakoztak a Kerepesi temetőhöz tartó gyászmenethez, inkább lesétáltak a Duna partra. Közben Ica csak mesélt, s mire leértek a Korzóra, Anna már tudta, hogy Ica a Ranolder intézetbe jár, s Imrével, a medikus bátyjával bérelnek lakást. A jövő hónapban befejezi az iskolát, tanítónő lesz otthon, s hamar meg is tartják a lagzit Hahn Pista, úri szabóval.

Ica mielőtt hazautazott, meghívta Annát a körúti lakásukba. Bátyja, ahogy ajtót nyitott a csinos lánynak, rögtön lángorra lobbant. Imre kedves fiú volt, s Annának tetszettek is a bókjai, de számára csak Ede létezett.

Az idő nem állt meg. Jó egy év tanulás és kórházi gyakorlat után, Anna, mint okleveles bába hazatért. Rövidre rá megtartották az esküvőt Edével, hogy ne teljenek a napok hiába. Teri nénit nagy öröme érte, amikor egy nap a bíróság, berendelte Annát, hogy egy csúnya esetről szakvéleményt mondjon.

Közben teltek az évek. Teri nénit ágy-nak döntötte az öregség, s mégis békés derűvel hunyta le a szemét: valóra váltak vágyai.

Anna új szeleket hozott a faluba. Már nem engedte, hogy a vajúdo asszony a földre dobott, koszos rongyon szüljön – „mert az amúgy is csak elégetésre vár”. Köszörműte is a nyelvét egy-két vénebb fehérnép a fiatal bábán, s karvalymódra figyelték a ténykedését. A prímet Butykos Rozi, a vén fejnő vitte, aki nemcsak az állatok ellésénél volt kéznél a majorban, hanem a tanyasi asszonyoknak is segítette világra hozni az Úr legszebb ajándékát.

– Mert ez a Pesten oskolázott, úgynevezett szülésznő, sutba dobta az évszázados jól bevált szokásokat. Elhagyta a ráolvasást, böjtöt, imádságot; anyarozst, vagy lőport sem kevert a pálinkába a vajúdas gyorsítására, s az elsőszülő anyával még csak enyhén-vajazott bögre törkölyt sem kóstoltatott; holott mindenki tudja, hogy ezért ízlik a babának az első anyatej.

Igazán akkor szörnyülködtek, mikor hallották, hogy Anna olyan beképzelt hanyaveti, hogy bele sem köp a lavórba, mikor fürösztli az újszülöttet, holott ez az egyetlen mód a rontás ellen. Ehelyett valami karbolos vízzel mossa meg a kis ártatlan szemét.

Azonban egy csapásra véget vetett a nyelvélésnek a hír Berger Ica szüléséről. Anna rögtön tudta már a vajúdas kezdetén, hogy nehéz eset lesz a baba szokatlan fekvése miatt, ezért rögtön lovaslegényt menesztett a városi kórházba. Mire órák múlva behajtott a doktor a hintóval, már azt csodálhatta, amint Ica a parányi, cupogó életet szoptatja. Anna elmondta,

hogy úgy vezette le a szülést, ahogyan Bársony tanártól látta a kórházi gyakorlaton. A doktor gratulált, s cikket írt Dirner Gusztáv „Bábakalauz” című lapjába Farkas Anna bravúros beavatkozásáról, amivel két életet is mentett.

Azt senki sem tudta, hogy Anna, mikor az újszülött babákat frissen fürösztve az anyjuk keblére teszi, belesajdul a szíve, mert neki magának, nem adatott meg ez az öröm. Már minden gyógymódot kipróbált a meddőség ellen. Felhasználta a vízi peszérce, barátcserje és a citromfű gyógyító erejét, s lavórban is áztatta sós vízben altestét, de mindez nem segített. Pedig minden vágya volt, hogy Edét megajándékozza egy utóddal. Ezért még jobban fájt, mikor a férje már kapatosan panaszkolta Berger Icának, hogy ő milyen szerencsétlen, mert nemcsak az elhalt felesége, de Anna is meddő.

Ica bátyja, Imre, immár gyakorló orvos, Hahn Pistával, a sógorával kártyázott, s töltögették a könnyű fehérbort. Imre akaratlan is hallotta Ede sirámát. Később a patikus elaludt a fotelben, mert vagy nem volt gyenge a fehérbor, vagy Ede többet hörpölt a kelleténél. – Legfeljebb megint itt alszik –, mondta Ica, és visszavonult a babával, de a két sógor továbbra is vadul verte a blattot. Anna fáradt volt s elköszönt a kártyásoktól. Imre kikísérte a kiskapuig. Mikor jóéjszakát mondtak egymásnak, a fiatal doktor nem engedte el Anna kezét.

– Már Pesten megszerettelek, mikor húgomhoz jöttél látogatni – suttogetta – s minden vágyam, hogy Ede büszke lehessen rád – közben huncut mosollyal nézett az asszony szemébe. Anna elpirult, s gyengéden meglegyintette Imre arcát, de

később nem feledte a doktor szavait. Tényleg, igazi szép ajándék, ha közösen azon munkálkodnak, hogy az idős patikus boldog legyen.

Később megritkultak a látogatások Icánál, mert Ede egyre gyakrabban gyengélkedett. Nyáron Anna éppen a megyei kórházban volt tanfolyamon, mikor Icától sürgőnyt kapott, hogy az ura már nem kel fel, s napok óta zárva a patikája. Anna megrémült, s rögtön bilétát váltott a vasútra. Már a Somogyszobi vonat dülöngélt vele, s mikor egy váltó fölött kattogtak át a kerekek, Anna megdermedt az örömtől; mert most már egészen biztosan tudta, nem egyedül utazik. Tényleg anya lesz!

Mikor hazaért, le sem dobta a kabátját, a betegágyhoz szaladt, s alig pihegő férje fölébe súgta az édes titkot. Ede erre rögvest lerúgta magáról a dunyhát, s könnyezve átölelte Annát, hogy ez élete legszebb napja.

Később átbicegett a Vaddisznóba, s az urak törzsasztalánál a gyógyulása örömére kört rendelt a kompániának. Közben diszkréten megsúgta a postamesternek, hogy apa lesz. Egy órára rá betért az állomásfőnök, már lelkesen gratulált a jövődő atyának.

Ez a hirtelen kiruccanás nem tett jót a patikusnak

Hónapokig feküdt még, lázalmában a halállal viaskodott; egy éjjel még fel is kiáltott: – Addig várj te kaszás, míg meglátom a fiamat! – De nem így lett.

A temetés után, mikor már visszatértek a megszokott mindennapok, Anna csak az egyre gyakrabban rugdosó kis életre figyelt. Örült, mikor Imre átjött, és megígérte, hogy mikor elérkezik az idő, nőgyógyász barátja Annánál lesz.

Úgy is lett. Csak az okozott kis incidenst, mikor Butykos Rozi is beállított, egy maga szötte gyerekpokróccal. Kérte, hadd maradjon! – Anna bólintott, s az orvos sem tiltakozott, csak akkor tolta vissza Rozi kezét a kupicával, mikor Anna felé nyújtotta. A toronyóra éppen hatot mutatott, s hatalmasat kongatott a bronzharang, amikor megszületett a csecsemő, s már majd túlbőgte a harangnyelv halkuló ütéseit.

Azóta eltelt pár hét. Butykos Rozi nagyot nőtt a pusztai asszonyok szemében, mert elterjedt, hogy híres orvosnak asszisztált a szülésnél.

Anna egyszerűen boldog volt, mert a gyászidő után, végre Berger doktor feleségül vehette. De ez már egy másik történet.

*

Vasi Ferenc Zoltán

Diófa ágán

A tengerzöld dió-halom
ezerlelkű fáról dalol,
bokáig emlékekben
sétálsz az Édenben...

Őseidnek kincse mélyen,
talán épp azon tapodsz,
koronától gyökeréig
hajnalodj.

Az aranysármány én vagyok.

Erdős Tamás

Mese az emberről, aki szereti a kenyeret

(Hitvallás)

Történetünk abba az időbe nyúlik vissza, amikor gombamód szaporodtak mifelénk a látványpékségek. Szélesre tárták kapuikat, kínálták portékájukat, a Kenyeret. De nem ám egy félét, mint az átkosban! Ki-ki előrukkolt a maga különlegességével, csakhogy minél több vevőt csábíthassanak boltjaikba. Egy dologban azonban a legtöbbjük kenyere megegyezett: testet-lelket elárasztó, édes illatukkal töltötték el a szíveket és az otthonokat.

Az idősebbek gyermekkoruk Kenyerét érezték a nyelvükön, a fiatalabbak pedig ízlelgették, mint újdonságot, s önfeledten fedezték föl minden kenyérben azt a csodát, amelyet eleddig még sohasem éreztek. Így találkozott a Kenyérrel Balga Bálint is. Először csak félve-bánva veszegette, hiszen ki tudja, mit akarnak ezek a pékek megetetni vele?! De igen hamar rákapott az ízére, s nem is tudott vele betelni. Lett egy kedvenc péksége, ahová törzsvevőként rendszeresen visszajárt, de nem tudta megállni, hogy hébe-korba be ne térjen mások Kenyerét kóstolgatni.

Egy verőfényes reggelen, amíg sorban állt a Kenyeréért, Bálintnak zseniális ötlete támadt. „Ha ebben a városban ekkora sikere van a pékségeknek, bizonyára szívesen találkoznának az emberek, hogy közösen beszélgessenek a Kenyéréről.” A gondolatot nyomban tettekre váltotta.

Plakátokat gyártott, agitált, szervezkedett. „Ekkor és ekkor, itt és itt, szeretettel várunk! Éljen a Kenyér!”

Zsongott-bongott a város, felszabadulttan készültek a Kenyér ünnepére, és angyal szárnyakon szállt az idő.

Ez az a nap, amikor csak a Kenyér számít, és semmi más! Jöttek is a polgárok minden felől. Jöttek jobbról és jöttek balról, jöttek fentről és lentről, közléről és távolról, jöttek kicsik és jöttek nagyok. A városi Spotcsarnok éppen megtelt, amikor harangzúgás hirdette a pékek ünnepélyes bevonulását. Balga Bálint felolvasott néhány szép gondolatot, majd a környék rangidős fő-fő pékje köszöntette az egybegyűlteket. Megható szavakkal dicsérte a Kenyeret, majd javasolta, hogy hívják életre a Kenyér Kedvelők Klubját. A tízezres tömeg önfeledten skandálta: KKK, KKK! Szegény Balga! Örömeiben elsírta magát, s titokban büszkeség öntötte el a lelkét.

A csillagok is feljöttek, mire az éneklő tömeg nekilódult a város főutcájának. Éjfél is elmúlt, mire a mellékutcák is elcsendesedtek.

A város vezetésének görcsbe rándult a gyomra, amikor meglátta a tömeget. „Volt már abból baj, amikor az emberek az utcára vonultak.” – mondogatták egymásnak. Az örület hónapjai következtek számukra. Tehetetlenül szemlélték, ahogy hétről hétre ünnepelték a Kenyeret város szerte.

A KKK elnökséget választott a tiszteletre méltó pékek közül. Ők vezényelték le a heti Kenyérünnepeket, s tanították az

ifjakat a Kenyér megfelelő fogyasztására. Balgának repesett a szíve, s legszívesebben ott lett volna minden kisebb-nagyobb csoportban. Itt-ott néha fölkérték, hogy olvasson nekik nagy könyvekből. Ilyenkor elégtételt érzett magában, mert hát mégis csak Ő volt aki egybe álmolta a kenyér-szeretőket.

Így röptültek a hetek, múltak a hónapok, s közelgett az évforduló.

„Méltóképpen kéne megünnepelnünk a születésnapunkat” – hangoztatták a fő pékek. És akkor Bálintnak ismét támadt egy zseniális javaslata. „A születésnap ünnepségre hozza el mindenki a legkedvesebb kenyérét, és osszuk szét egymás között.” Az öreg pékek vészjóslóan morgogtak, de a tagság tombolva éljenezte Bálintot.

Ó Te Balga Bálint! Ha tudnád mekkora ostobaságot javasoltál...

Virágba borult a Sportszarnok. Az utakon fojtogató kenyérillat hőmpölygött. A tereken dicsőítő zenekarok játszották a legszebb kenyérműveket. Hatalmas tálcákon, habfehér leplek alatt érkeztek a kenyerek. Egy hosszú asztalra tették őket, s mindegyik mögött ott állt a büszke tulajdonos, várva a nagy pillanatot, amikor az ő kenyérét kóstolják a többiek.

Végre megszólaltak a harsonák, s kezdetét vette a Nagy Kenyérmustra. A nagytekintélyű bírálóbizottság hátratett kézzel, komótosan lépdelt az asztalok előtt. Akihez odaértek, az néhány szóval

bemutatta a kenyérét, majd az ünneplőbe öltözött kisdiakok széthordták a közönségnek, akik minden kenyérrel elnyeltek. Nem így a szigorú zsűritagok. Már az elején gyakorta csóvázták a fejüket, de amikor egy mosolygós, feketehajú fiatalember bemondta a Kenyere nevét, a csarnokban megfagyott a levegő. „Mit hoztál ide?” – sziszegte az ítélszék fő-fő embere. „Kovászatlan kenyér.” – mondta, vagy most már inkább csak dadogta a megszeppent versenyző. „Kovászatlan kenyér ide nem hozhat senki!” – üvöltötte a pékek péke, s egyetlen mozdulattal a földre söpörte a drága Kenyérét. „És egyébként is. Fölháborító, hogy mindenféle rendű és rangú sült tésztákkal idemerészkednek. Mit keres itt cipó, meg kifli, meg holmi lágy kalács?! A kenyér az kenyér! Majd én megmutatom maguknak, milyen az Igazi Kenyér!”

A stadionban elszabadult a pokol. Kis híján verekedésbe fulladt a Kenyér nagy ünnepe. Balga ide-oda futkosott, vigasztalta a kitaszítottakat, mentette a menthetetlent. Lábbal taposták egymás Kenyérét.

A KKK összehívta az elnökséget. Bálint, mint tiszteletbeli tag, csak szavazati jog nélkül lehetett jelen. „Meg kell határoznunk, milyen az Igazi Kenyér! – mondta az elnök. Ősi iratok tanúsága szerint az Igazi Búzát a Jordán mellől hozták, és telihold idején aratták.” Egy másik nagytiszteletű elnök pék közbevágott. „Az Igazi Búza a Gangesz partján terem, és újhaldor aratják.” – és egy, az ósinél is ósibb írásra hivatkozott. „Arassunk inkább félhold idején! Az sokkal egyszerűbb, mint a telihold, vagy az újhaldor” – javasolta a legfiatalabb

mind közül, de látván az eltorzult arcokat, nyomban bocsánatot kért, és visszavonta sületlenségét. Leszállt az est, de nem jutottak közös nevezőre. A KKK mentete-lenül széthullott.

Minden pék a maga közösségében kihirdette a saját igazát. Voltak akik odáig merészkedtek, hogy valóságos házkutatást rendeztek tagjaiknál. Tűzre vetettek minden szakácskönyvet, amelyben akárcsak megemlítették, hogy másfajta kenyeret is lehet sütni. Kidobálták a nem megfelelő sütőformákat. Mert voltak, akik a kerek kenyeret szentesítették, mások pedig a hosszúkást.

Ezalatt a Hatalom nagyot sóhajtott, és hátradólt a bőrfoteljában. „Na, ezek jól elbántak egymással. Végre eljött a Mi időnk!”

A város elöljárói a Vörös Hagymát és a Piros Paprikát szerették, és hatalmas érdeklőségeik voltak a burgonya termesztésében. Meghirdették hát a burgonya évét. „Krumplit egyél, boldog legyél!” – harsogták az óriás plakátok. Gasztroenterológusok és szociálpszichológusok magyarázták a lakosságnak a burgonya létfontosságú összetevőit, valamint a Kenyérnek a testre és a tudatra gyakorolt visszafordíthatatlan negatív hatásait.

Közpénzből levágattak 1200 sertést, és vásároltak önmaguktól 13 tonna krumplit. A honvédség tábori üstjeiben városszerte főzték a disznópörköltet, hozzá a főtt burgonyát. A politika tudja, mivel kell etetni a népet. S az istenadta nép vette és ette a

krumplit. Vette piacon, plázában, sarki zöldségesnél. Vette, ahol érte. Hja, kérem, aki sikerre törekszik, az ne finnyáskodjon! A termelőket nem érdekelte, hogy Rózsa, Kifli, vagy Gül Baba, csak vegyék! A pékek vitáiból kiábrándult városlakók pedig ették a krumplit sütvé, főzve. Mindegy milyen, csak laktasson.

Imitt-amott persze maradtak, akik kitartottak a Kenyerük mellett. Be-be járnak a saját, elnéptelenedett pékségükbe, hogy magukhoz vegyék kedves Kenyerüket. S ha néhanapján összeverődnek tucatnyian, még mindig arról ábrándoznak, hogy hamarosan csak az Ő kenyérüket eszi az egész város.

Na és Bálint? Köszöni, megvan. Senki sem kéri, hogy olvasson nekik szép történeteket, de nem is haragudnak Rá. Hogyan is haragudnának, hiszen annyira Balga! Jó szívvel látják vendégül, ha betér valahová. Hellyel és Kenyérrel kínálják, de nem marasztalják sokáig. Miért is tennék?! Van neki saját ágyikója, ahová, ha fáradtan lefekszik, hamar álomba ringatja magát. Álmában pedig egy tágas mezőn kószál, ahol hófehér asztalokon a világ összes kenyérét kínálják. S az emberek jönnek Északról és Délről, Keletről és Nyugatról, és mindenki szabadon ízlelheti bármelyik kenyeret, a szívárványos ég alatt.

Szeged, 2017-05-06

Németh Dezső

Pilinszky lírája csupa mítosz és csupa passió

(Egy vékony szellem cipel egy hatalmas vasgolyót Pilinszky mítoszaiban)

A versek elemzésének poétikai aspektusaiban jelentkező lehetőségek Pilinszky költészetét illetően egypólusú eredményeket produkáltak. A tanulmányok általában költészetének vallásosságát emelik ki. Pilinszky verseinek mitológiai élményét kevésbé taglalják, inkább a vallásos retorika textusait hangsúlyozzák. Nem annyira a versek súlyos belső tartalmára figyelnek, leginkább a költői viselkedést elemezgetik a „nagy keresztre feszítések” korának lelki, isteni megélése kapcsán – életrajza és esszéinek függvényében. Pilinszky lírája csupa mítosz és csupa passió. A megélt és a megélhetetlen sejtés verssé inkarnálódik; egyféle szenvedésmítosszá költészetében. A befalazott képzeletből kiáradó végső, utolsó stációk teremtik meg a profán életter szent helyeit, amelyek szent vesztőhelyek. Jézus személye tette szentté az összes stációt; meggyilkolásának helye és kínzó eszköze a kereszt is szent. A vesztőhely illata, téli vesztőhely, vesztőhely télen, fegyenc, félelem, éjjel, kő, tenger, isten, árvaság és a sírás ünnepélye...

Egy vékony szellem cipel egy hatalmas vasgolyót Pilinszky mítoszaiban; belép a szenttérbe és leroskad a lobogó áldozati tűz előtt (lángszórók, bombák, gázkamrák lángjai). Az apokaliptikus lovasai vágatnak Pilinszky Apokrifjában a végső csönd felé.

Ted Hughes Pilinszky egyik angol fordítója így ír erről: „A gyémánt középpont-

ja minden versben ugyanaz: az apokaliptikus utáni csönd, ahol a szög megáll a kézben, és a sebnek nincs szava. Pilinszky vallásosságának tágas mozgás-tere mintha itt sűrűsödne. Ez az ő mozdíthatatlansága. Nincs más lehetséges mozgásirány, csak a szögverte sebtől elfelé, vagy kifelé a húsból, s ő mindkettőt visszasugározza. A halál benyújtotta a követelését Pilinszky világegyetemében, s az élet mit sem tehet ellene. És mégis, ebből az egyetlen pillanatból, amelytől a teológia fejvesztetten menekül, a csendnek ebből a gödréből, melyet a kereszténység csak a hit harsány akkordjával tudott elfedni, Pilinszky a maga credóját építi fel.” (hitvallását)

A csendgödört, azonban nem a keresztényisten ásta, nem is ásatta; az áldozati tüzet nem Jézus gyújtotta meg, hanem az emberben lakó ördög gyufája. (A Jelenések könyvének hét leveléből tudjuk, hogy Efezusban álapostolok léptek színre, Szmirnában zsidóknak vallják magukat a Sátán zsinagógájának követői, Pergamonban Bálám és a nikolaiták rombolják a keresztény egységet. Tiatirában Jezabel profétanó paráznaságra és bálványimádásra csábítja isten szolgálóit. De ebben az időben még nagyon közeliknek hiszik Krisztus eljöveteletét és a világvégét.)

Pilinszky magára veszi a szörnyű bűnöket, és akár egy messianisztikus megváltó verseiben éli végig a világba-vetett lény katarziszát. (Az ember megtisztulását egy magasabb erkölcsű világban).

Martin Heidegger (1889-1977) filozófiája az embert „világba-vetett” lénynek mutatja. Pilinszky ebben a filozófiai közegben mozog. Életünk a meglét, a „holmi” dolgok és a Mások (többi ember) terében zajló élet, az emberi meglét így gond, a cse-

lekvés pedig csak a gond-oskodás. A meglét „lét a halál jegyében”: a világ lényege a Semmi (nem Semmi), hanem "a" Semmi! [LF] Az ember a megtestesült személytelenség (das Man). Heidegger Wozu Dichter? - című írásának kérdése Hölderlintől való: Minek a költő ínséges időben? „Estére jár. Mióta az a három, Héralész, Dionüszosz és Krisztus elhagyta a világot, a világidő estéje éjszakába hajlik. A világidőt Isten távolmaradása, Isten hiánya határozza meg... A világejszaka világkorában a világ alapjának megrendülését kell megtapasztalni és kihordani. Ehhez azonban az kell, hogy legyenek olyanok, akik lenyúlhatnak a világ feneketlen mélyéig.”

A világtrend értékei elveszítették tartalmukat mondja Nietzsche, most minden értéket át kell értékelni: az „Isten meghalt”. Csak az ember adhat értéket a világ dolgainak s önmagának. Nietzsche és Heidegger gondolataival Pilinszky lírája is jobban érthető. Pilinszky viszont hisz az Ige erejében, mondván:

„Tudjuk, hogy az Ige szülte a világot, s a világ megkapta a Beszéd kegyelmét. S ha ez igaz, igazában: minden Beszéd; pontosabban: kapcsolat. Az Ige szülte a világot, s a téridő meghasonlottságában vergődő világ az Ige, a Beszéd kegyelméből találhat egyedül vissza az egységbe, az eredendő megértésbe, egyszóval a szeretet egyszerűségébe.” [P]

Az Ige Isten kinyilatkoztatása a Bibliában.

Eisemann György: Angyalok a Pilinszky-lírában című esszéjében írja: „Isten és az angyalok nevének említése az a pillanat a Pilinszky-lírában, amikor beáll... a kommunikációs csöndje. Ezért érezzük úgy, hogy Isten, az angyalok nevének említése voltaképp-

pen arra a nyelvileg üres helyre utal, mely semmit sem mond Isten és az angyalok misztériumáról, de nagyon is sokat tud mondani az emberéről. Némi leegyszerűsítéssel megállapíthatnánk, hogy Pilinszky lírai énje nem az Isten, hanem az ember misztikusa.” Eisemann esszéjében „a kommunikációs csönd” nagyon-nagyon a modernség nyelve, az élet profán nyelve, és nem az öröklét szent csöndje, nem éppen „a beszéd kegyelme”, mint ahogyan azt Pilinszky írta; ebbe a csöndbe valóban belehal az isteni misztika Isteneivel együtt.

Pilinszky a Tapasztalat című versében a görög Kronosz mitikus alakjával érzékelteti az isteni kegyetlenséget, és egyben az isteni felelősséget is. Kronosz az apján, Uranoszon, az égen áll bosszút testvérei a hekatonkheirek (százkezü óriások) és a küklopszok (egyszemű óriások) elpusztításáért, de Kronosz sem cselekszik másként, uralmának megőrzése miatt lenyeli saját gyermekeit. Ez rettenetes tapasztalat, de a valódi tudás tapasztalatlan, nem ismeri a szalonnázó hóhért, ezért gyanútlanul lép be a hóhér életterébe, és a hóhér a szalonnázó késével elvágja a torkát.

„A tapasztalat, mint Kronosz fölfalja fiait.

A valódi tudás tapasztalatlan, mit se tud, nem ismer, nem ismerhet semmit.

Így érez, így érezhet egyedül örök békét, nyugalmat, amikor a hóhér szalonnázik, s ő maga gyanútlanul megérkezik, belép, majd megfeszül, hátrahanyatlík, s vérezni kezd egy nem létező térben, amihez csak a mennyország hasonló.”

Pilinszky: Tapasztalat

A valódi tudás az isteneké, ez a mitológiaiak romlatlan tanulsága. Mik ezek a romlatlan tanulságok, amelyeket Mircea Eliade: A szent és profán című művében említ az emberevés kapcsán: *{Aki „vadnak” ítél meg valamely társadalmat, nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy még a legbarbárabb cselekedetek, a legkifogásolhatóbb viselkedésmódok is mindig emberfeletti, isteni mintát követtek. (...) Számunkra csak az a fontos, hogy világosan lássuk: a vallásos ember még akkor is isteneit szándékozott utánozni, amikor olyan cselekedetekre ragadtatta magát, amelyek már az örültség, a szégyen és a bűnözés határát súrolták.}* Nem hiszem, hogy az istenek cselekedeteivel minden igazolható lenne, mert a Sátán a bukott angyalokból került ki úgy, mint az istent elhagyó ember.

Jelenések VIII. 7.

*és lát az isten égő mennyeket
s a menny színén madarak szárnya-röptét
és látja mint merülnek mind alább
a tűzkorongon átkerülni gyöngék*

*és véges-végig mint a rézveres
olyan színűt dirib-darabra törtet
hol nem találni mától egy kapást
a földet látja még egyszer a földet*

*a pusztaságot és a zűrzavart
lovaskocsit keresve hol kigázol
de látja isten nincsen arra mód
kitörni út remény e látomásból!*

Pilinszky hazatért a vérzivatarból. Megtapasztalhatta, hogy arról, ami történt, igazából beszélni nem lehet. Ebbe soha nem tudott belenyugodni, persze – erről is

szól „a” vers, amit egy életem át írt. Nemcsak tanúságtétel, hanem hittel teli dac is vezette, amikor versbe próbálta önteni az elmondhatatlant. És itt, e versben e kudarcot is felméri, a tanúságtétel kudarcát, amely szintén szent gesztus, tudjuk, az első tanúságtétel maga a négy evangélium, hiszen – hitünk szerint – a tanítványok, Jézus tetteinek tanúi beszélnek benne. De az ítélet után nemcsak hazatérés, tanúságtétel sincs. Azaz, nincsen értelme. Nem tölti meg szeretet – az idő rabja marad, nem hallatszik fel a pokolból haldoklók nyöszörgése.

Apokrif

1

Mert elhagyatnak akkor mindenek.

Külön kerül az egeké, s örökre
a világvégi esett földeké,
s megint külön a kutyaólak csöndje.
A levegőben menekvő madárhad.
És látni fogjuk a kelő napot,
mint tébolyult pupilla néma és
mint figyelő vadállat, oly nyugodt.

Az első sor a „mert” kezdéssel okhatarozói mellékmondat, mintha a *Jelenések VIII. 7.* vers folytatása következne; az archaikus „elhagyatnak” szenvedő ige, biblikus eredetre utal; a mindenek: ég, föld, természet. A világvégi szó megidézi az apokalipszist: külön esik szét minden (*csönd, a hallásunk képei*). A kutya nem ugatnak, nincs kit megugatni, nem jön vissza senki. A menekülő madárhad szárnyzuhását, rémült sírását halljuk.

Pilinszky az Aranykori töredék című versében írja: „Az össze-vissza zűrzavar kitárul,/ a házakon s a házak tűzfalán,/ a világvégi üres kutyaólbán/ aranykori és ugyanaz a nyár!”, és az örömfényes világ, mint veszthely olyan vakító fényes. A mélybe esett földek-ről szálltak fel a rémült madarak; látni fogjuk a tébolyult Nap néma pupillarángását, azért néma, mert szemkontaktusunk nincs; a vadállat-NAP áldozatra vár... Bőrünkön érezzük égető lángját. Az egyiptomi napszem-mítoszban Rének, az ég és mindenség urának szeme a Nap, amikor alattvalói ellene lázadtak a szemét küldte elpusztításukra. NUN az ósvíz anyja így szól:

„... Nagy lesz a félelem, ha Szemed azok ellen fordul, akik felkeltek ellened...”

Ré szeretné megmenteni az embereket, beszélni akar velük, de az istenek erre így szóltak: „Bocsásd el Szemedet, hogy lesújtson azokra, akik gonoszul eltávoztak tőled”

[MABC] (97. old.)

De virrasztván a számkivetetésben, mert nem alhatom akkor éjszaka, hányódom én, mint ezer levelével, és szólok én, mint éjtidőn a fa:

Személyessé válik a végítélet látványa. (A Jelenések könyve szerzője Jánosnak nevezi magát, aki Patmosz szigetén, számkivetésben írta a Jelenések könyvét, a jelenést egy angyal nyilvánította ki neki. Így a II. századtól János apostolt tartják a mű szerzőjének). A próteuszi átváltozás Pilinszky intuíciójában elképzelhető lehet, mivel az ő keresztneve is János. Látjuk a prófétát, amint ül egy asztalnál és ír. A virrasztás: a halott éjszakai őrzése, a versben ez feszült várakozás.

Az isteni teremtés összeomlására vár; egy prófétaköltő hányódik, akár egy suttogó (beszélő) lombú fa. És prófétaként szól az emberekhez, halljuk suttogását, nem kiáltozik, halkan megfontoltan kérdez, mintha önmagában tünődne: (Egy ciszterci térítő csak az Ave Mariát tudta ismételtetni. Halálakor egy fa nőtt sírján, mely a szívében gyökerezett, a száján nőtt ki, és olyan levelek díszítették, melyekre aranybetűkkel volt fölírva az Ave Maria.)[FV]

Ismeritek az évek vonulását,
az évekét a gyűrött földeken?
És értitek a mulandóság ráncát,
ismeritek törődött kézfejem?
És tudjátok nevét az árvaságnak?
És tudjátok, miféle fájdalom
tapossa itt az örökös sötétet
hasadt patákon, hártvás lábakon?
Az éjszakát, a hideget, a gödröt,
a rézsut forduló fegyencfejet,
ismeritek a dermedt vályukat,
a mélyvilági kínt ismeritek?

Az idő vonul, látjuk a Földanya gyűrött, ráncos arcát: a sírok, tömegsírok, a robbanások helyei a gyűrődések. A mulandóság ránca pedig a halál ránca az arcon, és a szörnyűségek láttán a próféta tördeli kézfejét (tapintás). A sok halott után maradt árva gyerek, özvegy, néptelen falvak miatt. A földön örökös sötétet tapos, a fájdalom; patás ördögök, hártvás lábú szörnyek: sötétség van, a földön van az alvilág, a szenvedések mélye. Éjszaka van a koncentrációs táborban, hideg, gödör, haldokló fegyenc, koporsóvályú: deszkakoporsó. Mélyvilági kínt a pokol, ahová viszik az emberek lelkeit. Mindezt halk nyomaték-

kal mondta el a próféta, így jobban figyelnek rá, mintha kiabálna.

Feljött a nap. Vesszőnyi fák sötétén
a haragos ég infravöröseben.

Így indulok Szemközt a pusztulással
egy ember lépked hangtalan.
Nincs semmije, árnyéka van.
Meg botja van. Meg rabruhája van.

Aztán megvirradt és látja, a feketére
égett csemetekert fáit és a lángoló eget.
Elindul, de nem, mint a prófétaköltő: „egy
ember” indul, Heidegger arcnélküli embe-
re, a *das Man*, a személytelen ember,
akinek semmije sincs, reménye sincs, csak
ön maga árnyéka, de egyben kápó bottal,
táborfelügyelő, aki ver, és rab, akit verhet.
És ez itt a hihetetlen valóság mitológiai
képe: az emberből kiégetett lélek üszkös
maradványa. Nietzschénél meghalt az
Isten, és Heideggernél már az ember is...

2

Ezért tanultam járni! Ezekért
a kései, keserű léptekért.

Önmagán fölháborodva kiált, eltéko-
zolta életét; megy, de minek és hová?

S majd este lesz, és rámkövíül sarával
az éjszaka, s én húnyt pillák alatt
őrzöm tovább e vonulást, e lázas
fácskákat s ágacskaikat,
Levelenként a forró, kicsi erdőt.
Valamikor a paradicsom állt itt.
Félálomban újuló fájdalom:
hallani óriási fáit!

Az este után sötét éjszaka sara vonja be
testét, lefekszik a földre, elalszik, de álmá-
ban tovább vonul; vissza a gyermekkorba:
fácskák, ágacsok között jár az égő (lázás,
forró) kicsi erdőben, szinte levelenként
ismer itt mindent, megtapintja a forró leve-
leket. Ez volt az ő gyermekkori paradicsom-
ma, talán a vadszeder ízét is érzi. De
kiúztunk, elvesztettük az örök életet, és
bűnünk miatt ősgyermekkorunk is elégett.
Aztán ébrednek, újuló fájdalomfáinak
hallja zokogását, már óriásira nőttek a lán-
goló fájdalom-csemeték.

Haza akartam, hazajutni végül,
ahogy megjött ő is a Bibliában.
Irtóztató árnyam az udvaron.
Törődött csönd, öreg szülők a házban.
S már jönnek is, már hívnak is, szegények
már sírnak is, ölelnek botladozva.
Visszafogad az ősi rend.
Kikönyöklök a szeles csillagokra –

Végre eszébe jut a szülői ház, és a sok
kényszerű tévelygés után elindul hazafelé,
akár a tékozló fiú a Bibliában. De ő nem
tékozolt el semmit, ő is áldozat, mégis
bűnsnek érzi magát. Megérkezik a kápó
és a fegyenc, mint egy irtóztató árnyék áll
az udvaron. De a törődött csöndben is
(*messziről ágyúszó dörgés hallatszik*) meg-
érzik öreg szülei az érkezését, akik kibotor-
kálnak az udvarra és sírva tapintják, ölel-
getik gyermeküket. Behívják, és ahogy
tudják, megvendégelik. Visszafogadják,
nem kérdik mit tett, mit nem tett, hiszen az
ő gyermekük, ez az ősi rend. Aztán szülei
elnyugszanak, csak a megjött fiú nem tud
nyugodni: nézi a csillagos eget. Az égi
ablak párkánya a csillagok, azokon könyö-

kölve beszél Istenhez.

Ez már a vers második „monológja”, gondoljunk a vers első részére, ott az emberekhez beszélt, most az Úrhoz szól személyes, bensőséges hangon:

Csak most az egyszer szólhatnék veled,
kít úgy szerettem. Év az évre,
de nem lankadtam mondani,
mit kisgyerek sír deszkarésbe,
a már-már elfuló reményt,
hogy megjövök és megtalállak.
Torkomban lüktet közeled.
Riadt vagyok, mint egy vadállat.

Elmondja Istennek, hogy szinte gyermekien szerette Őt, és mint a világtól deszkakerítéssel elzárt gyerek, sírva tekintgetett kifelé a réseken, és múltó reménye ellenére hitte, hogy egyszer megtalálja Istent. Most érzi Isten közelét, és most riadtan, mint egy csapdába esett vadállat úgy tekint, az elképzelt csillagpárkányról Istene felé, és mintha megszólalna Isten, de nem érti meg a szavait, mert Isten emberi hangon szól, de ő már nem ember, csak egy megriadt vadállat.

Szavaidat, az emberi beszédet
én nem beszélem. Élnek madarak,
kik szívszakadva menekülnek mostan
az ég alatt, a tüzes ég alatt.
Izzó mezőbe tűzdelt árva lécek,
és mozdulatlan égő ketrecek.

De állathangon is szót emel az ártatlan madarakért (lelkekért), akik vijjogva, visongva; szívszakadva menekülnek, szállnak a lángoló ég felé. És az égő (izzó) mező karói (lécei) madarak nélkül árván

állnak, nem ülnek rajtuk madarak; de a rabság ketrecei is elégnek.

Nem értem én az emberi beszédet,
és nem beszélem a te nyelvedet.
Hazátlanabb az én szavam a szónál!
Nincs is szavam.

Iszonyu terhe
omlik alá a levegőn,
hangokat ad egy torony teste.

Sehol se vagy. Mily üres a világ.
Egy kerti szék, egy kinnfeledt nyugágy.
Éles kövek közt árnyékom csörömpöl.
Fáradt vagyok. Kimeredek a földből.

Az emberi beszéd istennél van, és ezt a beszédet csak a szenttéren lehet érteni, ez a beszéd mitológiai beszéd, az időtlen idő beszéde, ami a profántérben már hangtalan. Hiába kiált: „*Hazátlanabb az én szavam a szónál!*” Nincs is szó, csak a kimondhatatlan iszonyú terhe omlik alá, akár a templomtoronyból áradó harangszó.

Aztán a költő lemondóan tudomásul veszi, hogy Istent nem találta meg, pedig nélküle üres a világ. Feláll a kerti székből, amelyen eddig üldögélt, hosszúra nyúlt árnyékát véli csörömpölni a köveken: fáradtan hallucinál.

Csak áll tétlenül, mint egy hitetlen bálvány: többet a költő nem beszél.

3

Látja Isten, hogy állok a napon.
Látja árnyam kövön és kerítésen.
Lélekzet nélkül látja állani
árnyékomat a levegőtlen présben.

Akkorra én már mint a kő vagyok;
halott redő, ezer rovátka rajza,
egy jó tenyéryni törmelék
akkorra már a teremtmények arca.

És könny helyett az arcokon a ráncok,
csorog alá, csorog az üres árok.

Az emberköltő helyett megint a prófé-
taköltő beszél. Isten azonban néma. Itt van
a teljes pusztulás ideje, a bálványok pusztulása. A hatalmas kegyetlen Nap: a nukleáristúz, ráégeti bálványtestét a kövekre, a kerítésre; árnyékká válik, nem lélegzik, semmivé lesz.

Kővé olvad össze minden, a teremtmények arca tenyéryni rovátkolt ráncos kővé zsugorodtak össze: az árkok könny nélküli árokként csorognak alá. Ijesztő a látvány, az üdvözülés elmaradt: megvált-hatatlaná váltak az emberek.

[FV] FEDERICO VISCONTI, Sermons [ed. BÉRIOU, Nicole, 2001], Sermo 29, § 5, p. 564
<http://gahom.ehess.fr/thema/index.php?id=5039&lg=fr>.

[LF] Lendvai L. Ferenc: A gondolkodás története, Móra 1984
ISBN 963 11 3962 X

Részlet a „Mitológiai elemek a magyar poétikában” c. disszertációból. (VVD) Doktori Iskola.

Kun Tibor

Égi testamentum

Felkavar néha a perc
Amikor úgy érzem
A versek már
Makacsul múlnak
El belőlem
Pedig lementem a
Szakadék legmélyére
Is, ha kellett, ha úgy
Éreztem ott vársz
Rám időtlen

Hagytam, hogy kinevess
Amikor azt mondtam
Én a csodában még
Mindig hiszek, tollamat
Talán most mégis
Elveszed, de én még
Így is az égre írom fel
Nevedet, hiába
Vésél ráncokat
A jelenre

És hiába múlnak
Belőlem a szavak
És félek, hogy
A versek is elhagynak
Most már tudom
Csakis az ég
Testamentuma lehetett
Hogy a legmélyebb
Szakadékot Benned
Ismertem meg

ÖTVÖS LÁSZLÓ

KERESZT ÉS NAPPÉNY

A menny dörög,
villámok cikáznak
az égen szerteszét.
Felhők jönnek,
felhők mennek,
és tornyosulnak
az égen mindenhol.
Égiháború, nagy ítélet ez,
melyből áldás fakad
ISTENNEK akarata szerint.
Agyamban így kavarog,
tornyosul, jön és elmúlik
most sok minden,
nagyon sok minden:
Félelem... ISTEN... Kegyelem,
végpusztulás... boldogság ... szerelem,
Szeretet... emberi élet,
és ezek mellett a KERESZT.
KRISZTUS JÉZUSÉ ez,
Ki Megváltóm... Kegyelem,
Szeretet... ISTENEM.

Körülötte döbbenet mindenütt,
a természet szivárványos szépségű
színekben, s oly megnyugtató.
A láthatár pereme sötét, komor,
a vihar odaült.
A KERESZT felé mindig
tisztább, fényesebb,
így boldogító rátekinteni,
hiszen a sötétség és
komorság felszakad,
s feltűnedezik a NAP,
sugarai szerte... szerteoszlanak,
fénye pedig kellemes.
A NAP kelte ez, hirdeti

az új Reggel kezdetét,
ISTEN csodás tettét.
A NAP reggeli sugara
először a KERESZTET éri,
s inti, kik alatta mennek:
Ifjak és öregek,
leányok és „Vének”.
Állj meg! Tovább ne lépj!
Valami történt!
Valaki jön! Ki az?
Ő... most már látom,
a KERESZT alatt
Ő fejet hajtott.
A tömeg után, kik oly nehezen,
lassan lépegetnek
a KERESZT alatt.
Ő ott maradt.

Zokog, viaskodik egyedül.
Sietve megyek hozzá,
felsegítem, átkarolom,
mikor már állunk,
egymásra nézünk,
megismerjük egymást,
így ifjú és leány
kéz a kézbe öltve
indulunk csendbe!
Néhány lépés után
erőnk elillan, összerezzenünk,
aztán térdre is esünk!
"Figyeljetek reám,
ne menjetek tovább!"
- Halljuk a hangot -
"Ez az út is sok már,
messze a KERESZTET
ne hagyjátok el!"

Hajdúnánás, 1949 vége - 1950 eleje

Németh Erzsébet

Akció-akkord

Adj kést kezembe,
s megöllek téged!
Hónom alá gyűrve
a vérző messzeséget
hurcolom lehetséges
bűnöm a tájon,
nem kérve senkit,
hogy megbocsásson.
Atomjaira hullik
úgyis a létünk,
előkor, utókor,
mit tehetnél értünk?

Reggelre szakálla
nő a döbbenetnek...
Áldozatot, bűnöst
hiába keresnek.

Utolsó vetítés

Régi film...
Vagy tegnapi csupán?
Futnak a sínek
egymás mellett
-rajtuk a kupék-
fekete-fehér emlékek után.
Hirtelen elszakad -
szinte nem is
vehető észre,
hogy közben
találkoztatták-e
tekintetüket,
vagy csak úgy
néztek föl az égre,
s egymás arcára

csak a lehetőség sugarát
rajzolták oda.
Nem tudni hát:
kettőjük közül
ki volt ostoba?

Missa lecta

Örök ölelés
a kar mégis lehull
örök ölelés
mégis elenged a lélek
hogy foszlik szét
az álom ruhája
döbbenet nézed
vércseppes mező
tenyereden
mondd mi nő?
mit ér a sápadt hit
hétszín-virága
ami vagy/ok/unk
vagy lehetnének
boncolás tárgyát
képezi majd
s bent a bordákon belül
mi pusztul
oly kegyetlenül?
csak a játék:
a teremtet ember,
hogy ennyiszor
láthassa önhalálát
Isten

*

Barta György

hirtelen

gombaspórák bújnak
nyakukat feszes ernyővászon
alá rejtve

tétova lépcsők
kínálják fel megadóan
lucskos testüket
az utcalányok során

vállfákról lecsüngő
ruhaszélek elnyúltan
csepegnek tócsák felett

lámpák fénye hunyorog
már mint kiháló
csillagok tükörben

ajtónyitás

nem mozdul a fáradt árnyék
egy gömbölyded próbababa kalapban
a nap még égkéken bemosolyog
a rácsos ablakon

a hirtelen mozdulat
mint a sikoly csattan
dadogó magány torkodban
másra vágyott hiába festett ajkad

Varga Árpád

Apevák

Rét
zöldül,
faágon
mókus szökken -
de én most halok.

*

Add
nekem
két szemed
s én belátom
velük hibáim!

(Pápa, 2017)

káprázat csendje

káprázat csendjét keresik immár
a fuvalkodó lassú öregedés
a völgybe bújó csók-szavú ködfoszlány
kongatja vészharangjait épp
mindenki színeit levédi napfény
ő egy hiteles ember neki elhiszik
éhező pazarlás ronggyá tesz vigyázz
káprázat csendjétől méházik egy szó
titok nyitja ki vagyok én

(Pápa, 2017. február 15-16.)

Radnai István

ALSZIK TOVÁBB
VASÁRNAP

valamit hallok harangozni
mintha a fülemben ülne a nagyharang
a tér körülöttem valóban tér
az ágy lelóg a hatodikról

s a lábam

a költő éjfélkor verset ír
versre ébred a hajnal
érszi a kávé és könyv szagát
hallja a tapsot félálomban

a fülemben cseng

jó hírt hallok a könyvhéten
elkelt egy szálíg a kötet
görnyedek hazafelé szatyor alatt
húzzák kék arcú ezresek

kezem már zsibbad
a költő hajnaltól reggelig
a költő álmában verset ír
a költő költ piros ruhák
a réten vérző pipacsok

kati még mellettem szuszog

valós vagy vélt kéj a kávé
altat vagy ébreszt nem tudom
hát takaró nélkül fordulok
kati győzköd magamat győzködöm

az unió nem ér meg felkelést

körülvesznek még élő barátok
kezükben kék könyv mélykék
szemükben a fény meleg sugár
és fényemberke vagyok

a sarki jég rámfagyott

üvegöld rétegek alatt
virágporból dínócsontok
palában szénben rostos levél
szemem égő borostyán

s benne a légy

a harangszó elmarad másodpercek
álmomba táncol minden halott
költöző madarak temető felett
mentő sívít sívár a regg

lelkem az ördögnek se kell

zsibbadt az agy gerinc a láb
a párna izzad s könnyeket
szomjas szegény megissza
sötét üreg az árvák szeme

az álom elborít merül

álmodtam-e a valós éjszakát
versemet olvassa fel valaki
és hallani vélem hangomat
ismét perel a nagyharang

vasárnap könyvhét hangyaboly

*

Halász Imre

Minden idők szónokainak

Mottó egy ismert népdalunkból:

*„Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon meleg van,
Soha nincs jó idő,
Mindig esik az eső.”*

SZÓNOK,

bajok ellen bajnok,
költő volnék, nem kitarzott.

Olyan, ki hisz a meséknek,
bár nem szabad. Mégis mesélek

a Pénzről - felrobbant atombomba,
s Igazságok dőlnek halomba;

Róluk, kik Fehér Sast kinyírták,
mert a rézbőrűek terroristák;

míg Jézus, Ady, Sinka Pista
örökidőktől populista,

kik egyforma jogot kérnek,
s kenyeret is a szegénynek,

bár Birodalmak ölnek, rabolnak,
hogymegmaradhassunk jónak

ebben a kis tört hazában
is, hol annyiféle láz van,

hol sok a Hős, a hősi élet,
ám vitézei sem mindig vitézek.

A kereskedő magának keres,
Párttag magát pártolja meg;

Mérmű hiszi: minden mérhető,
a csók is, csönd is, akár az idő;

a paraszt, mert volt Dózsa Györgye,
hogymég övé még hazája földje;

a munkás, mert még bakancsa van,
hisz a kezében: hatalma van,

bár tudja már: ki eleget lopott
a közösből, az újra lopni fog.

S ha már benne van a jóban,
a forradalmár is rábólint: jól van!

Jaj, a harcok bajnoka vérzik,
mert a haladás vereség is,

s kik a győzelmet szavatolják,
tagadják, hogy mélyül a bajság

e tájban, mely olyan vidék,
hazudni kell, hogy elhiggyék.

Hol fél igazságok rongyai alatt
sereglik egymás ellen két csapat;

hol az ellenség mindig a másik,
gyűlölet, remény együtt virágzik,

hol félelemben, hol fürtelembe –
Hiszek mégis a Történelemben,

hogymég is, koporsó is elérhető!
Csak amin túl vagyunk, az mérhető!

A Nagy Tagadás biccenteni: jó!
minden, ami mozdul leállítható.

Minden, ami van már: pusztul és porlik.
Hát légy elégedetlen az utolsó szóig,

SZÓNOK!

MERT:

*„Télen nagyon hideg van,
Nyáron nagyon meleg van,
Soha nincs jó idő,
Mindig esik az eső.”*

Egry Artúr

a harminchetes villamos

a reggel mint üveg sör
szétfroccsen a kövön
fény habzik szét olajfolt
bőrözte szín-körökön
szétrongyolt plakátok
ragasza falakra, fákra,
a Teleki térnél
kutyáktól mocskos a járda

álmosan nyitnak
a picinyke kínai boltok
megszokott nyomoruk
könnyed és oldott
szaglik az utca,
mosdatlan tegnapi illat oson
félrehúzódnak tőlük
a zsúfolt villamoson

- csigamód robogunk
akár a múlt-századelő -
megálló az utca
mint rozsdá-vert temető
a barna járdán
egy dús kurva épp dohányzik
arra gondol
ma újra hosszan éjszakázik.

a piacon itt-ott
már mozdulnak álmos nepperek
arrább csóró cigányok
nagy szemük barna és kerek
vak ablakok és vak sorsok
tompán fénylenek
vékonyka kenyértől
sovány a régi MÁV telep

kora nyár van.
egy koldus ül a rozzant padon
oly szegény
annyija sincs
hogy ráérjen nagyon

Budapest 2004

éjszakai kikötő

ülsz a partfalon neszez a világ
érzed a füvet fát harmóniát
a halrajok - az éj sötét vizén
valódi mind nem polip-propilén

mint tűpárna az éj - a víz felett
lebeg - tartják éles árboc hegyek
a kikötő éjlepte nagy karám
jelzőfény zászló a hajók farán

összebújva testek regiszterek
minden elcsendesül a szél remeg
kérődzik az éj; - barna nagy tehén

lámpás dereng a szarva leghegyén
egy fekete kibomló ballada
vizében merül el az éjszaka

Budapest 2017-02-09

*

Németh Erzsébet

Karjaimban

Barlang üregül mellemben
hajnalban, ha sóhajtanak a hegyek...
Agyamon mentő szirénázik át,
haldoklik karjaimban az idő.

A Kis **Lant** Irodalmi Folyóirat megrendelhető a szerkesztőség címén* vagy a lant@kislant.hu e-mail címen.

A lap évente hat alkalommal jelenik meg.

Kis **LANT**
IRODALMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő: Németh Dezső
Irodalmi szerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség címe:
*Németh Dezső
1211 Budapest
Ady Endre út 5. 3/10.

Telefon: 277 7196
Mobil: 06 30 431 7837
Kiadja a Lant Irodalmi Klub
Magánkiadás
www.kislant.hu

ISSN 1788-7542 (Nyomtatott)
ISSN 1788-7631 (Online)

Egry Artúr

Apámnak, sirató

múltadnak rongyai
a délutáni szélben,
szikkadtan lengenek
hullámos sós kötélén,
mert feltépted – hasztalan –
vékony csíkokra mindet,
épen nem hagyva semmit,
talán egy ócska inget,

hiába kértelek,
Istenre, füvekre, fákra,
ott álltál csupaszon,
kopasz fa ága!
két szemhéjam kelyhében
megmosnám a lábad,
úgy vágyom most is,
most is, – utánad!

(mégis)

jó bolond voltam – mondtad
tegnap; mellém guggoltál
– azt hittem, elvisz a szél is

sohasem fogtunk kezét
így elengedni sem tudlak
– egyedül vagyok mégis!

Budapest 2010

Műkedvelő írók, költők jelentkezését is várjuk! Az elfogadott írásokat közöljük!

Ára: 250,- Ft.